

Gemeentelijk Vastgoed Dag

Robuuste aanpak
verduurzaming
van de **Bredase**
vastgoedportefeuille

1e fase uitvoering verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed

 Gemeente Breda

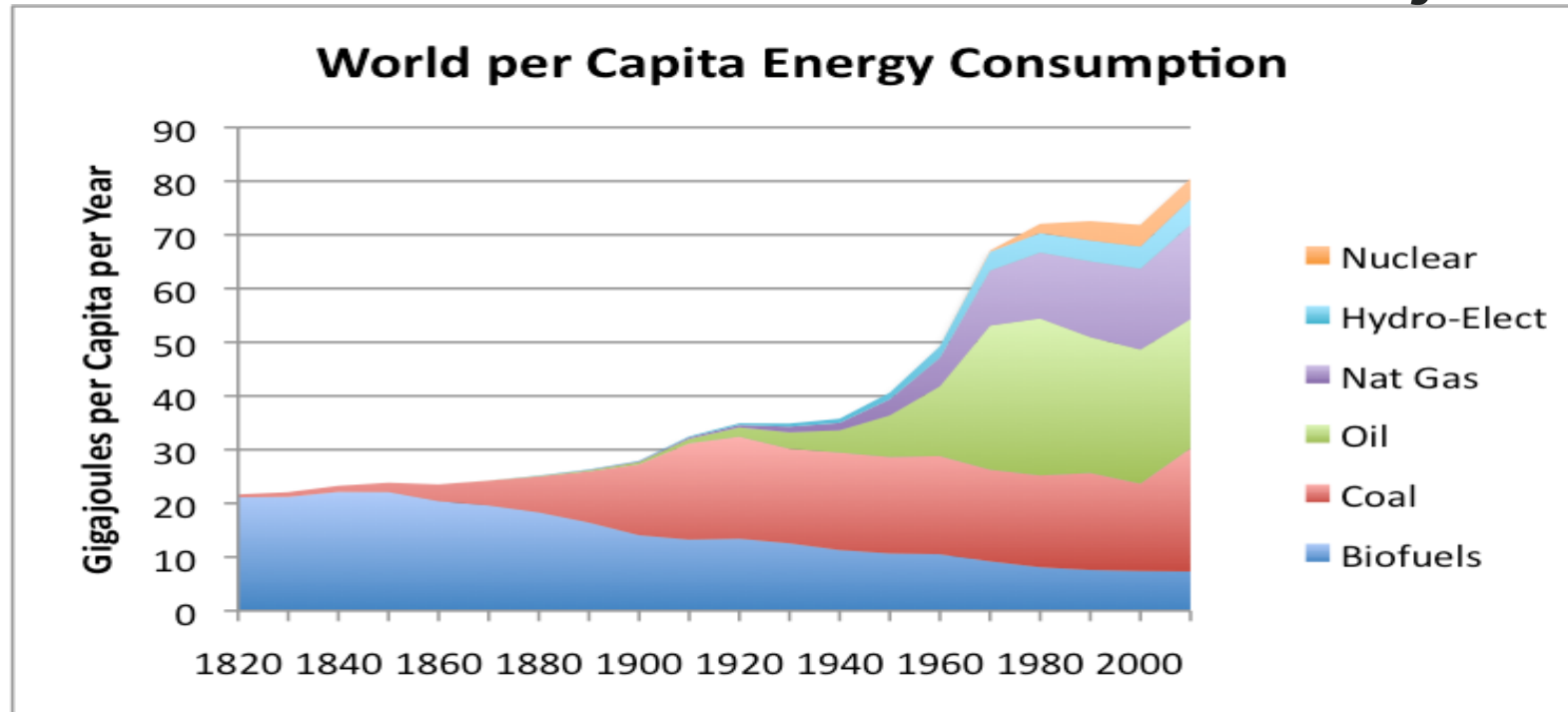
The complex block features an aerial photograph of the city of Breda, showing a mix of residential and commercial buildings, green spaces, and a prominent domed structure. The text is overlaid on a dark red background at the bottom of the image.

...duurzame kennis

Onderwerpen

- Stand van zaken op diverse niveau's
- Doelstelling en uitvoeringsprogramma Breda
- Welke methodiek: Breaam, EPA-U etc.?
- Kosteneffectieve Aanpak
- Businesscase en resultaten
- Exploitatie derden
- Uitvoering: Esco, derden, zelf doen?
- Risico's

Waar staan we nu wereldwijd?

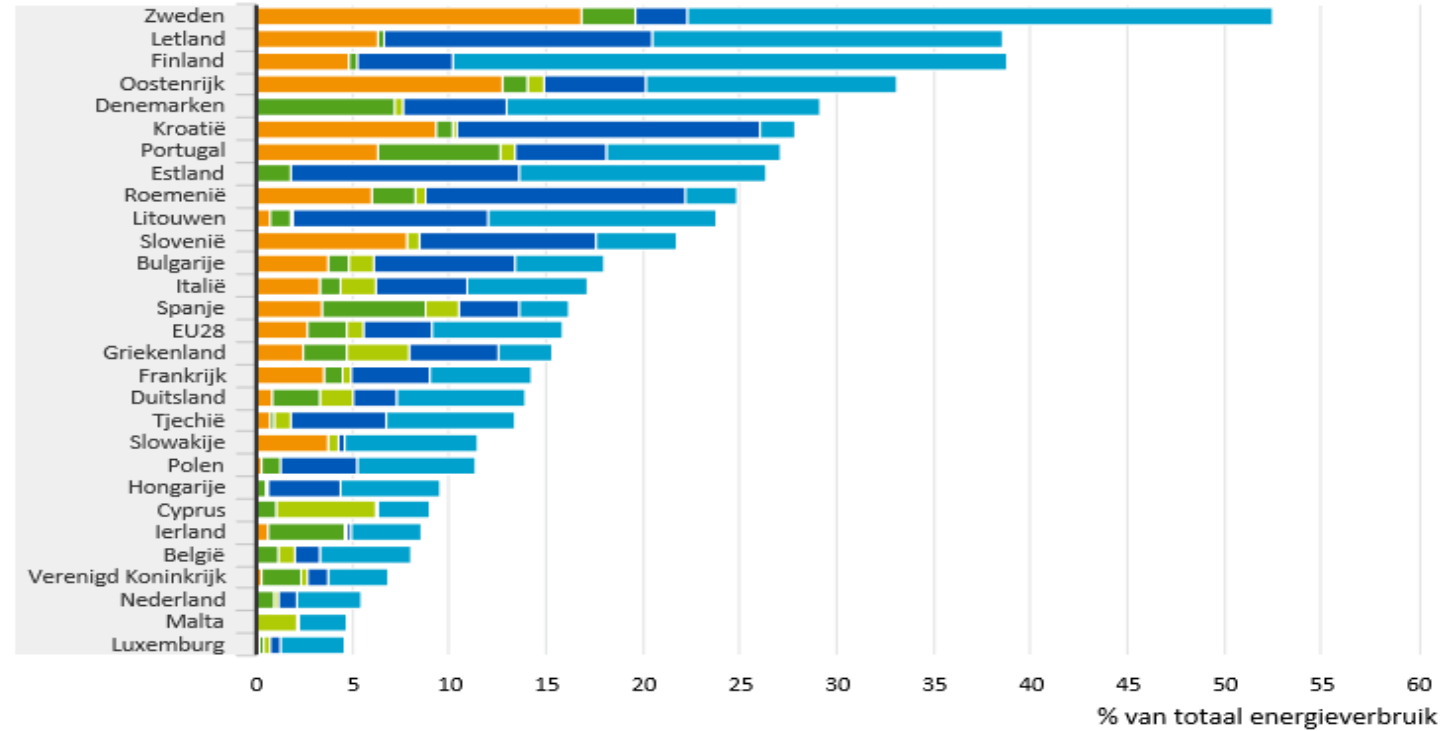

Per capita world energy consumption, calculated by dividing world energy consumption shown in Figure 1 by population estimates, based on Angus Maddison data.

- Groei behoefte van energie de laatste decennia
- Besef dat we minder energie moeten gebruiken (o.m. Parijs)
- Besef dat we de energie anders moeten opwekken (wereldwijd vorig jaar \$257 miljard euro geïnvesteerd in duurzame energie)

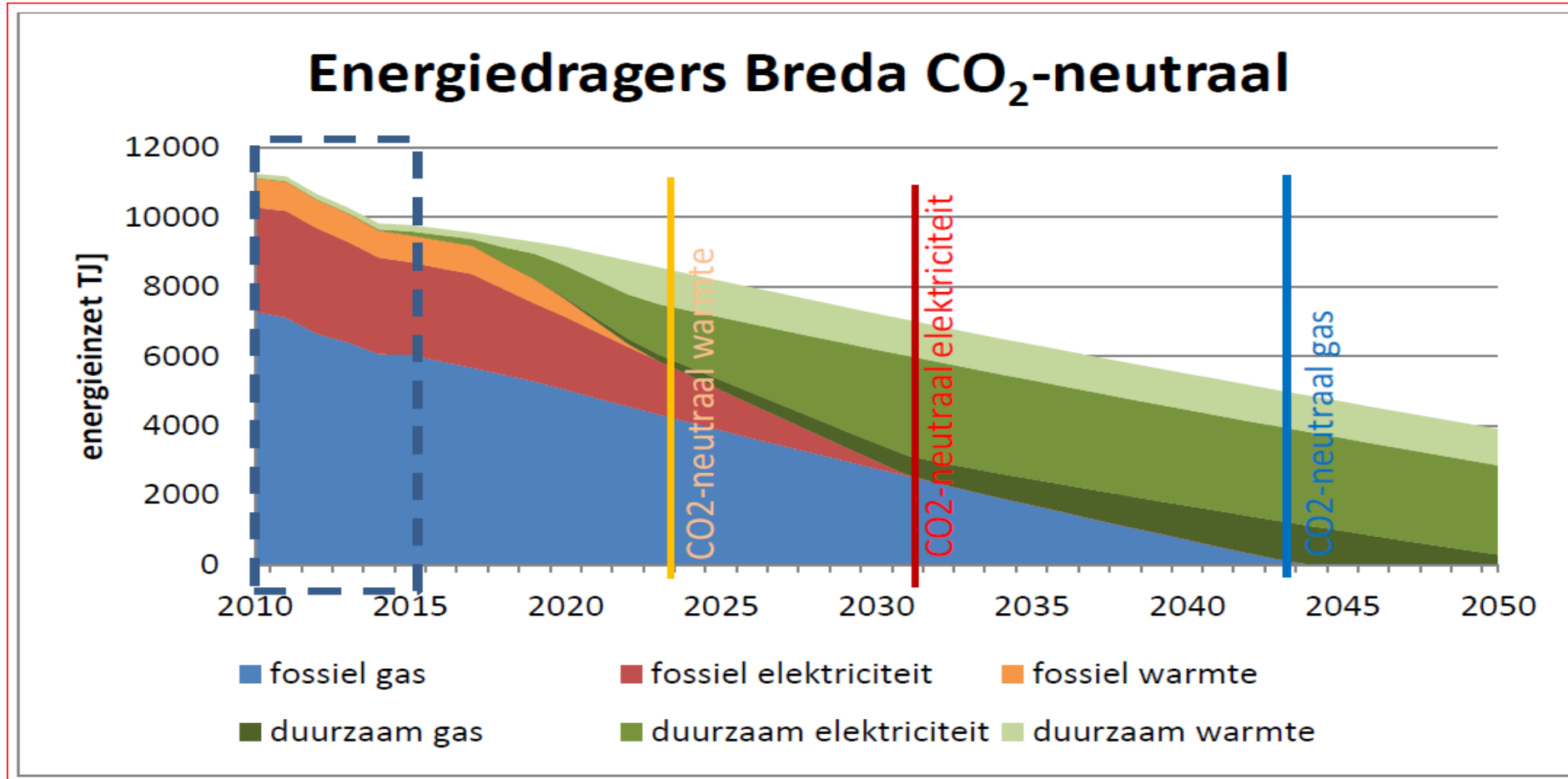
Waar staan we nu in Nederland?

Verbruik hernieuwbare energie, 2014

Slechts 5,5 procent van de Nederlandse energie kwam in 2014 uit hernieuwbare bronnen.

Energiestrategie Breda

De wereld van Ned. gemeenten

- 75% van de gemeenten geeft aan onvoldoende geld beschikbaar te hebben voor uitvoering het duurzaamheidsbeleid. (Bron: BNN)

Komt overeen met onze zoektocht bij de diverse Nederlandse gemeenten:

- Veelal nog in denkfase: welke aanpak past ons?
- Veelal oppakken per pand, al doende...
- Laaghangend fruit eerst, daarmee sparen en dan de rest..
- (Nog) geen best practices beschikbaar.
- Het ontbreekt aan experts

Een hanteerbare (lees: kopieerbare) structurele aanpak werd niet aangetroffen.

Doelstelling Vastgoed Breda

Klimaatnota:

- CO₂ neutrale gemeentelijke organisatie in 2020
- CO₂ neutrale stad in 2044

Vastgoed (op basis van het landelijke Energieakkoord):

1. het maken van gemiddeld twee labelstappen in 2020 over het totale gebouwenbestand.
2. het bereiken van gemiddeld label A (energie-index <1,05) in 2030 over het totale gebouwenbestand.
3. alle gebouwen gemiddeld energieneutraal in 2044.

Welke methodiek?

Waarom geen Bream, Greenal, GPR etc...?

De gemeente Breda heeft besloten zich te richten op de CO2 uitstoot:

- Gericht op energiebesparing gebouw/schil en daarmee ook snelheid;
- Focus en eenvoudig meetbaar via Label-aanpak.

Tijdens de uitvoering zo veel als mogelijk koppeling leggen met mobiliteit, afval, brandveiligheid, asbest, comfort en bijv. klimaat adaptatie.

Aanpak Breda (hoofdpijnen)

1. Kosteneffectieve aanpak;
Onderzoek verduurzaming per pand (NCW >0)
2. Structurele aanpak met focus op kernportefeuille
3. Aansluitend bij Meerjarenonderhoudsplan
In het MJOP gekeken naar de gerealiseerde reserveringen.

Kosteneffectieve aanpak (paar details)

Uitgangspunten bepalen:

- Vaste afschrijvingstermijnen (10 óf 20 jaar)
- MJOP's gefilterd naar duurzame investeringen
- Inzet energiewinsten (en daarmee grotendeels rendabel)
  - Werkelijk energieverbruik naar referentieverbruik (gemiddeld klimaatjaar)
  - Werkelijk energietarief
- Beperkte inzet Investeringsmiddelen (onrendabele top monumenten, energieneutraliteit)
- Rente 2,5%

Kosteneffectieve aanpak (paar details)

Uitgangspunten bepalen:

- Kaders gesteld aan EPA-onderzoeken
- Financieel model opgezet, om per pand rendabel en onrendabel deel te berekenen.
- Minimaal twee scenario's per pand berekend;
  - scenario haalbaar met beschikbare middelen
  - scenario “richting” energieneutraal

Uitdagingen bij aanpak

Tijdens het opzetten van de business modellen de nodige complexiteiten moeten ondervangen;

- Vabi-software/Labelaanpak was moeilijk te combineren met MJOP's
- VABI software gaat uit van besparing in jaar nul, terwijl in werkelijkheid investeringsmoment en start besparing niet op het zelfde moment liggen;
- Geen prijsindex in VABI (want VABI is niet meerjarig) – wel energie index. Moest dus gecorrigeerd worden.
- EPA-U onderzoek uitbesteden of zelfdoen/inhuren.
Keuze gemaakt voor inhuur, want: Aanbesteding leidt tot prijs vechten en risico's op kwaliteit terwijl dit je basis is.
- Inhuur ervaringsdeskundige; helpt met inzichten in bekende valkuilen omdat deze het proces al kent.

Business case

Gemeente Breda heeft de aanpak in verschillende fasen opgesplitst

1^e fase: 49 gebouwen

- Totaal investeringskosten: 14,8 mln
- Periode: 2016-2025

Dekking:

- MJOP: 6.2 mln.
- Subsidie: 60 duizend (Interreg)
- Rendabel investeringen: 7,0 mln.
- Onrendabel investeringen: 1,5 mln.

Business case

2^e en 3^e fase: 31 + 14 gebouwen

- Totaal investeringskosten: worden nu berekend en in voorjaar 2017 aan het college gepresenteerd
- Uitvoeringsjaar Periode: 2018-2025
- Gebruiken dezelfde methodiek als in de eerste fase

Resultaten (49 gebouwen)

Huidige situatie (2016)

- Energie-index gemiddeld 1,16 (label C)

Verwachte resultaten

- Gemiddeld 2 labelstappen in 2019 (dus gemiddeld Label A)
- 8 gebouwen energieneutraal (2017-2022)
- Inclusief monumenten
- 35% energiebesparing en CO₂-reductie (2025)

Conclusies:

- Doelstellingen Energieakkoord 2020 en 2030 worden ruimschoots gerealiseerd met een kosteneffectieve aanpak.

Exploitatie derden

Naast het voordeel dat gebouwen energie zuiniger worden, zien we ook voordelen voor de exploitatie van onze gebouwen:

- Klimatologische ervaringen huurder/gebruiker, bewustwording van duurzaam gebruik
- Om pand te verduurzamen trek je (intensief) op met de huurder gebruiker, daarbij komen ook andere bouwverbeteringen ter sprake
- Je maakt met de huurder afspraken over de energiewinst
  - 75% van de energiewinst ter dekking van de gemeentelijk kosten
  - Bij buurthuizen 50% energiewinst ter dekking
- Energie-coaching/monitoring van de gebruiker/huurder
- Stimulering en bewustwording van bezoekers aan een gebouw over het milieu

Uitvoering

Er zijn strategische keuzes gemaakt voor de uitvoering van de plannen:

1. ESCO, niet voor gekozen omdat;
  - financieringslasten hoger (rente) elders dan gemeente zelf
  - Juridificering van het proces, complex terwijl de investeringen soms relatief (€ 200.000,--) laag zijn
  - Energiebesparing is niet los te zien van totale onderhoud
  - vooraf incalculeren risico's en contractueel verwerkt.
  - beperkte flexibiliteit
  - landelijk weinig ervaring
2. Op maat gemaakt uitvoeringsbeleid
  - Passend bij de gemaakte keuze en opbouw businesscases
  - Snel reageren op veranderende uitgangspunten
  - Deel uitvoering eigen afdeling deel projecten afdeling (op basis van complexiteit).

Risico's Businesscase

Tijdens proces inmiddels inzicht in enkele risico's

- Technologische ontwikkelingen
  - werken met snel verouderende techniek gekoppeld aan een afschrijvingstermijn van 20 jaar, kan er over 5 jaar meer?
- Prijsontwikkeling energie-opwekking en energiebesparende maatregelen
  - zonnepanelen zijn de afgelopen 5 jaar ca. 25% goedkoper geworden, zet deze ontwikkeling ook door. Nu is businesscase sluitend.
- Kloppen alle uitgangspunten:
  - energieprij, prijsindex markt, energiebesparing, split incentive etc... Versterken ze elkaar of compenseren ze elkaar, de toekomst zal het leren?
- Meerjarenonderhoudsplanning:
  - Hierin verdwijnt de flexibiliteit de komende jaren omdat alles nu in een keer wordt aangebracht.

SAMENVATTEND

- Gemeente Breda heeft een kloppende businesscase voor het verduurzamen van haar eigen vastgoed.
- Door toevoeging van beperkte extra middelen (1.5 mio) worden eerste fase (49 panden) gerealiseerd.
- Stap voor stap worden panden aangepakt en in het proces ook de huurders meegenomen.
- Nu actief bezig met businesscases voor 2^e en 3^e fase.
- In 2025 alle panden aangepakt en doelstellingen gehaald.

UITDAGING

Gemeente Breda gaat graag in gesprek met andere gemeenten om opzet van haar aanpak met gemeenten te delen en te bekijken waar verdere verbeteringen mogelijk zijn.